

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І МЕНЕДЖМЕНТУ**

(назва інституту, факультету)

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

(назва кафедри)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для вивчення дисципліни

«ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»

спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми

«Адміністративний менеджмент»

Вінниця 2025

Прямухіна Н.В. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни «Основи економічної теорії» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» факультету права, публічного управління і менеджменту спеціальності 073 «Менеджмент» освітньої програми «Адміністративний менеджмент». Вінниця, 2025. 20 с.

Розробила: д.е.н., проф., професор кафедри публічного управління та менеджменту Прямухіна Н.В.

Рецензенти:

1. **Кононенко В.В.**, завідувач кафедри публічного управління та менеджменту, доктор історичних наук, професор
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

2. **Зелінська О.В** доцент кафедри публічного управління та менеджменту, к.т.н., доцент
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри публічного управління та менеджменту (протокол № 2 від 21 серпня 2025 р.)

Рекомендовано до видання навчально-методичною комісією факультету права, публічного управління і менеджменту, протокол № 2 від 21 серпня 2025 р.

Методичні рекомендації з дисципліни «Основи економічної теорії» призначені для формування у студентів базових знань про закономірності функціонування економічних систем, забезпечення єдності підходів до вивчення фундаментальних економічних категорій і процесів, а також для надання методичних орієнтирів щодо практичного застосування теоретичних положень у подальших економічних дослідженнях і професійній діяльності. Використання методичних рекомендацій здобувачами сприятиме отриманню навичок, компетентностей та програмних результатів, передбачених освітньою програмою.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»	6
2. ПРОГРАМА КУРСУ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ».....	7
3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	10
5. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ	13
6. ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ	14
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	14
8. МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	15
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	18

ВСТУП

Ефективність вивчення дисципліни **«Основи економічної теорії»** полягає у формуванні в здобувачів освіти цілісного економічного світогляду, що забезпечує здатність адекватно оцінювати соціально-економічні процеси, закономірності розвитку ринкових відносин і роль економічної політики держави. Засвоєння теоретичних засад економіки сприяє розвитку критичного та аналітичного мислення, навичок логічного обґрунтування управлінських і підприємницьких рішень. Практична ефективність курсу проявляється у можливості застосування отриманих знань для аналізу ринкових ситуацій, розрахунку економічних показників, оцінювання ефективності діяльності підприємств і державних інститутів. Таким чином, дисципліна є важливим інструментом підготовки фахівців, здатних діяти раціонально в умовах динамічних економічних змін і брати участь у формуванні стійкої економіки України.

Метою курсу «Основи економічної теорії» є формування системних знань в галузі сучасної економічної теорії щодо ефективного використання обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів у задоволенні потреб людини.

Предметом курсу «Основи економічної теорії» є вивчення господарської поведінки людини у процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання економічних благ в умовах альтернативності цілей та можливостей використання рідкісних ресурсів.

Курс «Основи економічної теорії» сприяє формуванню креативності мислення та економічної культури сучасного менеджера, навиків системного аналізу реальних економічних процесів та прийняття обґрунтованих рішень щодо вирішення економічних проблем.

Завдання вивчення дисципліни:

- науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства;
- розкрити закономірності розвитку суспільного виробництва;
- з'ясувати механізм дії економічних законів і механізм їх використання людьми у процесі економічної діяльності;
- визначити суттєві риси соціально-економічних систем та напрямів їхньої еволюції;
- з'ясувати роль і місце економічної теорії у формуванні соціально-орієнтованої економічної системи суспільства.

Курс «Основи економічної теорії» створює теоретико-методологічне підґрунтя для системного аналізу національної економіки та його втілення в економічну практику; є основною дисципліною для підготовки

бакалаврів спеціальності 073 «Менеджмент» денної і заочної форми навчання протягом одного семестру. Він закладає фундамент для вивчення таких дисциплін як Макроекономіка та Мікроекономіка і разом з ними створює теоретичну базу для ефективного вивчення прикладних економічних дисциплін.

В результаті вивчення дисципліни студенти набувають таких **компетентностей**:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

Фахові компетентності

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.

Результати навчання за освітньо-професійною програмою

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

Назва розділів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	зокрема			усього	зокрема		
		ЛК	ПЗ	СР		ЛК	ПЗ	СР
РОЗДІЛ 1. Закономірності економічної організації суспільства								
Тема 1. Людина в світі економіки. Предмет і метод економічної теорії	9	2	2	5	12	1	1	10
Тема 2. Основи суспільного виробництва	9	2	2	5	12	1	1	10
Тема 3. Загальна характеристика ринкової економіки	16	2	4	10	12	1	1	10
Тема 4. Основні типи ринкових структур	16	2	4	10	12	1	1	10
Разом за розділом 1	50	8	12	30	48	4	4	40
РОЗДІЛ 2. Ринки факторів виробництва. Макроекономічна рівновага та нестабільність								
Тема 5. Ринки факторів виробництва і формування факторних доходів	25	4	6	10	23	1	2	10
Тема 6. Основні макроекономічні показники та система національних рахунків. Роль держави в ринковій економіці	25	4	6	10	28	1	2	25
Тема 7. Макроекономічна рівновага	25	4	6	15	23	1	2	20
Тема 8. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки	25	4	6	15	28	1	2	25
Разом за розділом 2	90	16	24	50	92	4	8	80
ІНДЗ	10			10				10
УСЬОГО ГОДИН	150	24	36	90	150	8	12	130

2. ПРОГРАМА КУРСУ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

РОЗДІЛ 1. Закономірності економічної організації суспільства

ТЕМА 1. Людина в світі економіки. Предмет і метод економічної теорії

- 1.1. Людина і економіка
- 1.2. Моделі людини в економічній теорії
- 1.3. Предмет економічної теорії
- 1.4. Методи економічної теорії

ТЕМА 2. Основи суспільного виробництва

- 2.1. Суспільне виробництво і багатство суспільства
- 2.2. Стадії руху національного продукту: виробництво, обмін, розподіл і споживання
- 2.3. Технологічний вибір в економіці. Крива виробничих можливостей
- 2.4. Альтернативна вартість
- 2.5. Координація вибору в господарських системах

ТЕМА 3. Загальна характеристика ринкової економіки

- 3.1. Ринок та умови його виникнення
- 3.2. Товар. Теорія граничної корисності та суб'єктивна цінність блага
- 3.3. Походження та функції грошей
- 3.4. Основні елементи ринкового механізму
- 3.5. Аналіз індивідуальних ринків: попит і пропозиція
- 3.6. Еластичність попиту і пропозиції

ТЕМА 4. Основні типи ринкових структур

- 4.1. Ринкове господарство і деперсоніфікований механізм цін
- 4.2. Механізм ринку досконалої конкуренції
- 4.3. Механізм ринку недосконалої конкуренції

РОЗДІЛ 2. Ринки факторів виробництва. Макроекономічна рівновага та нестабільність

ТЕМА 5. Ринки факторів виробництва і формування факторних доходів

- 5.1. Виробнича функція. Теорія граничної продуктивності факторів.
- 5.2. Праця як фактор виробництва. Ринок праці і заробітна плата.
- 5.3. Капітал як фактор виробництва. Ринок капіталу і процент.
- 5.4. Земля як фактор виробництва. Ринок земельних ресурсів і земельна рента.
- 5.5. Підприємництво і прибуток.

ТЕМА 6. Основні макроекономічні показники та система національних рахунків. Роль держави в ринковій економіці

- 6.1. Національна економіка: основні результати діяльності та їх вимірювання.
- 6.2. Система національних рахунків.
- 6.3. Невдачі ринку та необхідність державного регулювання.
- 6.4. Теорія суспільного вибору.
- 6.5. Державне регулювання економіки: основні цілі та інструменти.

ТЕМА 7. Макроекономічна рівновага

- 7.1. Класична теорія економічної рівноваги
- 7.2. Макроекономічна рівновага у моделі «AD-AS»
- 7.3. Кейнсіанський макроекономічний аналіз
- 7.4. Інвестиції та заощадження: проблема рівноваги

ТЕМА 8. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки

- 8.1. Економічний цикл: причини виникнення, характерні риси та періодичність.
- 8.2. Механізм поширення циклічних коливань: ефект мультиплікатора-акселератора.
- 8.3. Наслідки порушення макроекономічної рівноваги.
- 8.4. Роль держави в регулюванні економічних циклів: стабілізаційна політика.

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Людина у світі економіки. Предмет і метод економічної теорії

- 1. Економічна поведінка людини та мотивація праці
- 2. Характеристика основних моделей людини в економічній теорії
- 3. Предмет економічної теорії. Безмежність потреб людини та рідкісність ресурсів
- 4. Основні методи економічної теорії
- 5. Характеристика основних історичних етапів розвитку економічної науки

ТЕМА 2. Основи суспільного виробництва

- 1. Суспільне виробництво і багатство суспільства
- 2. Основні стадії руху суспільного продукту: виробництво, обмін, розподіл, споживання
- 3. Технологічний вибір в економіці. Крива виробничих можливостей
- 4. Альтернативна вартість
- 5. Господарські системи: спонтанний порядок та ієрархія
- 6. Економічна теорія прав власності. Перелік Оноре

ТЕМА 3. Загальна характеристика ринкової економіки

1. Ринок та передумови його виникнення. Основні суб'єкти ринкової економіки.
2. Товар. Споживча та мінова цінність товару.
3. Суб'єктивна цінність блага: абстрактна і конкретна. Закон граничної корисності.
4. Теоретичний зміст синтезу теорій цінності Альфреда Маршалла.
5. Проходження, сутність та функції грошей.
6. Основні елементи ринкового механізму: ціна, попит і пропозиція, конкуренція.
7. Аналіз індивідуальних ринків: попит і пропозиція.
8. Еластичність попиту і пропозиції.
9. Попит і корисність. Теорія споживчого вибору.

ТЕМА 4. Основні типи ринкових структур

1. Ринкове господарство і деперсоніфікований механізм цін. Найважливіші функції ринку.
2. Ринок досконалої конкуренції: основні характеристики: а) витрати виробництва: види динаміки; б) рівновага фірми у короткостроковому періоді; в) рівновага фірми у довготерміновому періоді; г) надлишок виробника, надлишок споживача, взаємна корисність обміну.
3. Механізм ринку досконалої конкуренції: а) характеристика ринкових структур недосконалої конкуренції; б) основні перешкоди для входження в галузь; в) цінова дискримінація; г) втрати від недосконалої конкуренції; д) антимонопольне законодавство.

ТЕМА 5. Ринки факторів виробництва і формування факторних доходів

1. Виробнича функція. Теорія граничної продуктивності факторів.
2. Праця як фактор виробництва. Ринок праці і заробітна плата.
3. Капітал як фактор виробництва. Ринок капіталу і процент.
4. Земля як фактор виробництва. Ринок земельних ресурсів і земельна рента.
5. Підприємництво і прибуток.

ТЕМА 6. Основні макроекономічні показники та система національних рахунків. Роль держави в ринковій економіці

1. Національна економіка: основні результати діяльності та їх вимірювання.
2. Система національних рахунків.
3. Невдачі ринку та необхідність державного регулювання.
4. Теорія суспільного вибору.
5. Державне регулювання економіки: основні цілі та інструменти.

ТЕМА 7. Макроекономічна рівновага

1. Класична теорія економічної рівноваги
2. Макроекономічна рівновага у моделі «AD-AS»
3. Кейнсіанський макроекономічний аналіз
4. Інвестиції та заощадження: проблема рівноваги
5. Мультиплікатор
6. Інфляційний та дефляційний (рецесійний) розрив

ТЕМА 8. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки

1. Які основні фази економічного циклу та як змінюються макроекономічні показники (ВВП, безробіття, інфляція) на кожній з них?
2. Чому циклічність є невід'ємною властивістю ринкової економіки, навіть за умов державного регулювання?
3. Які внутрішні (ендогенні) та зовнішні (екзогенні) чинники найчастіше спричиняють макроекономічну нестабільність?
4. Як проявляються сучасні економічні кризи (енергетична, фінансова, логістична) в українській економіці, і які антикризові інструменти застосовуються?
5. Як державна макроекономічна політика може згладжувати коливання циклу — через монетарні, фіскальні та структурні заходи?

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Опрацюйте теми та дайте розгорнуті і обґрунтовані відповіді на запитання.

ТЕМА 1. Людина у світі економіки. Предмет і метод економічної теорії

1. Чому товари чи послуги можуть бути безкоштовними для окремих людей, але для суспільства ніколи не бувають безкоштовними?
2. Наведіть приклади раціональної поведінки індивіда в умовах закладу швидкого харчування (наприклад, McDonald's). Чи можемо ми стверджувати, що поведінка людини є завжди раціональною, а якщо ні, то які чинники її обмежують?
3. Наведіть приклади, що розкривають повну, обмежену (Г. Саймон) та органічну (Ф. Гайек) раціональність в економічній поведінці людини.

ТЕМА 2. Основи суспільного виробництва

1. Яким чином поява нових продуктів змінює економічні потреби людини? Чому бажання більшості людей задовольнити власні потреби повною мірою є неможливим?

2. Обґрунтуйте вибір суспільства на користь освіти чи на користь кримінального судочинства в умовах обмеженості ресурсів.
3. Що таке економічні ресурси? На які категорії їх поділяють економісти? Чому ресурси також називають факторами виробництва?
4. Чому гроші в економічній теорії не вважають капітальним ресурсом? Чому підприємницькі здібності є окремою від праці категорією економічного ресурсу? Які основні функції підприємця?

ТЕМА 3. Загальна характеристика ринкової економіки

1. Яким чином прибуток і смаки споживачів формують структуру випуску продукції у ринковій економіці?
2. Який з елементів ринку спонукає використовувати економічні ресурси найефективніше?
3. Які чинники в економіці спонукають конкурентні ринки до перерозподілу ресурсів?
4. Чим визначається розподіл виробленого продукту в ринковій економіці?
5. Які переваги має використання капіталу у процесі виробництва? Що розуміють під поняттям «поділ праці»? Які переваги спеціалізації при використанні людських і матеріальних ресурсів? Поясніть, чому необхідним наслідком спеціалізації є обмін?
6. Розкрийте значення грошей як засобу обігу. «Гроші є єдиним товаром, який ні до чого не придатний, окрім як до того, щоб від нього позбутися»

ТЕМА 4. Основні типи ринкових структур

1. Продемонструйте на прикладах, у чому полягає відмінність між внутрішніми і зовнішніми витратами. Якими є внутрішні і зовнішні витрати навчання в університеті? Чому економісти вважають нормальний прибуток елементом витрат? Чи належить до витрат економічний прибуток?
2. Чому у короткотривалому періоді усі витрати можна поділити на постійні і змінні? Визначте до якої категорії витрат належать такі види витрат:
 - а) витрати на рекламу продукції;
 - б) витрати на придбання палива;
 - в) виплата відсотків за надану фірмі позику;
 - г) плата за морські перевезення;
 - д) виплата податку на нерухомість;
 - е) страхові внески;
 - є) витрати на заробітну плату робітників.

ТЕМА 5. Ринки факторів виробництва і формування факторних доходів

1. Яким чином ринки визначають рівень доходу(норму прибутку) на капітал.
2. Яким способом спів ставити платежі та витрати, що зроблені у різні терміни часу?

3 Яким чином попит і пропозиція фіксують земельну ренту?

4. Якими засобами і методами на ринках здійснюється перерозподіл не відтворюваних природних ресурсів?.

5. З'ясувати зміст державного регулювання валютних операцій та кредитно-розрахункових відносин.

ТЕМА 6. Основні макроекономічні показники та система національних рахунків. Роль держави в ринковій економіці

1. Розкрийте поняття «інституційна одиниця» та основні принципи побудови системи національних рахунків (СНР). Назвіть основні макроекономічні показники, що розраховуються у СНР.

2. У чому полягає відмінність між валовим внутрішнім продуктом (ВВП) та валовим національним продуктом (ВНП)? Якщо резиденти даної країни заробляють закордоном більше, ніж іноземці заробляють у цій країні, то який показник вищий: ВНП чи ВВП?

3. Яка різниця для обрахунку національного доходу між: а) вашим рішенням придбати українські меблі, а не польські? б) вашим рішенням оплатити працю вашої дружини (чоловіка) як найманої особи, і тим, що вона (він) будуть виконувати роботу задарма? в) фірмою, що купує автомобіль для службового користування, і фірмою, яка збільшує винагороду працівнику щоб він придбав собі автомобіль?

4. У чому проявляються основні розбіжності між кейнсіанською і монетарною теоріями щодо державного регулювання економіки?

5. Розкрийте і порівняйте концептуальні підходи Ентоні Даунса та Кеннета Ерроу в межах теорії суспільного вибору. Чи можна на підставі зроблених вченими висновків заперечувати чи відкидати необхідність державного втручання в економічні процеси?

ТЕМА 7. Макроекономічна рівновага

1. У чому сутність «Кейнсіанського хреста» як моделі пояснення макроекономічної рівноваги на товарному ринку?

2. Поясніть, чим відрізняються APC і MPC? Чому сума MPC і MPS дорівнює одиниці?

3. У якому співвідношенні перебувають фактичний і рівноважний ВВП, коли заплановані інвестиції менші від заощаджень, а фактичні інвестиції їм дорівнюють?

4. Чи вірно, що за допомогою «Кейнсіанського хреста» пояснюють механізм інфляції попиту, а модель «AD–AS» потрібна для аналізу інфляції видатків?

ТЕМА 8. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки

1. Чи вплинув перехід від індустріальної до інформаційної доби на якісні характеристики класичного економічного циклу та на зміну періодичності його спадів та піднесень?

2. Які з нижчеперелічених процесів належать до фази спаду, а які до фази піднесення:

- а) скорочення обсягів роздрібної продажі;
- б) зростання товарно-матеріальних запасів фірм;
- в) зростання приватних інвестицій;
- г) скорочення прибутків;
- д) зростання заощаджень;
- е) зростання рівня цін;
- є) падіння курсу акцій;
- ж) зростання безробіття?

Відповіді обґрунтуйте.

3. Які з перерахованих явищ належать до неокласичного, а які до кейнсіанського тлумачення інфляції:

- а) знижено рівень оподаткування;
- б) домовленість про індексацію зарплати між профспілками і роботодавцями;
- в) збільшено норму банківських резервів комерційних банків;
- г) запропоновано продати облігації державного боргу?

4. Чи можна стверджувати, що до тієї пори допоки ми не заперечуємо високу інфляцію, ми можемо досягти такого низького рівня безробіття, якого тільки забажаємо? Для цього тільки слід збільшити попит на товари і послуги, наприклад, засобами його державного стимулювання?

5. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Для отримання додаткових балів з дисципліни здобувач може виконати **індивідуальне навчально-дослідне завдання**: написати тези в межах освітньої компоненти, попередньо погодивши з викладачем тему та план.

Тези – це короткий виклад основних ідей, результатів чи положень наукової роботи, дослідження або доповіді. Тези мають невеликий обсяг (2–5 сторінок); відображають мету, актуальність, методи, головні результати й висновки; готуються для участі у наукових конференціях, семінарах чи публікацій у збірниках.

Тобто тези – це стисла наукова робота, яка презентує найважливіше з

дослідження без детальних описів чи розгорнутих доказів.

ІНДЗ оцінюються в 10 балів, які нараховуються здобувачу тільки у разі виходу збірника тез з або підтвердження редакції про прийняття статті до друку.

Теми для виконання ІНДЗ:

1. Сутність і предмет економічної теорії: сучасні трактування.
2. Потреби і ресурси як вихідна точка економічної діяльності.
3. Економічні інтереси та стимули в розвитку суспільства.
4. Попит, пропозиція та рівновага на ринку: теоретичні аспекти.
5. Еластичність попиту і пропозиції як інструмент економічного аналізу.
6. Роль конкуренції у функціонуванні ринкової економіки.
7. Фактори виробництва та їх продуктивність.
8. Теорії вартості та ціни в економічній науці.
9. Розподіл доходів у ринковій економіці: класичні й сучасні підходи.
10. Валовий внутрішній продукт як показник економічного розвитку.
11. Економічні цикли та кризи: причини й наслідки.
12. Державне регулювання економіки: роль і межі втручання.
13. Глобалізація і трансформація національних економік.
14. Інформаційна економіка та цифровізація: нові закономірності розвитку.
15. Стійкий розвиток та «зелена економіка» як нова парадигма.

6. ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Для здобувачів передбачено можливість перезарахування результатів неформальної освіти, максимальний обсяг перерахувань в межах ОК не більше 70% від кількості годин/кредитів за відповідним ОК, отримані результати можуть бути зараховані під час оцінювання знань здобувачів у рамках окремих модулів, тем, поточних контролів у межах ОК відповідно до компетентностей, запланованих результатів навчання та критеріїв оцінювання, зазначених у робочій програмі.

Зарахування результатів неформального навчання, як складової частини поточного або підсумкового контролю за дисципліною, можливе за умов подання здобувачем підтверджуючих документів до кінцевої дати поточного або підсумкового контролю.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних

методів та технологій викладання і навчання.

1. Методи навчання під час аудиторних занять:

- пояснювально-ілюстративний метод – застосовується для подання теоретичного матеріалу з використанням схем, графіків, презентацій, економічних моделей та прикладів із реального життя;
- евристичний (проблемно-пошуковий) метод – використовується для активізації мислення студентів, спонукає до пошуку рішень та економічного обґрунтування певних явищ;
- дискусійно-аналітичний метод – реалізується у формі групових обговорень, дебатів, SWOT-аналізу економічних ситуацій та аналізу кейсів, що сприяє формуванню критичного мислення;
- метод «мозкового штурму» – використовується для генерації ідей щодо вирішення економічних проблем або прогнозування економічної поведінки в умовах нестабільного середовища;
- ситуаційне навчання (кейс-метод) – застосовується при роботі з конкретними економічними ситуаціями (аналізі рішень, розробці варіантів дій), що допомагає поєднати теорію з практикою.

2. Методи навчання під час самостійної роботи здобувачів:

- робота з навчальною та науковою літературою – ознайомлення з рекомендованими підручниками, статтями, монографіями для поглиблення знань і підготовки до практичних занять;
- інтерактивні онлайн-тести та тренажери – самостійна перевірка засвоєння матеріалу через електронні платформи (Moodle, Google Classroom), що дозволяє отримати зворотний зв'язок;
- проектно-аналітична робота – написання есе, аналітичних записок або міні-досліджень на основі актуальних економічних тем;
- метод навчального портфоліо – здобувачі формують індивідуальний набір робіт, що відображає особистий прогрес у вивченні дисципліни, включаючи міні-дослідження, графіки, презентації тощо.

8. МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

В освітньому процесі використовується поточний і підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться на практичних заняттях, також оцінюється самостійна робота. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 70-80 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти залік – 35

балів).

ВДПУ ім. М. Коцюбинського використовує стобальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ЄКТС, стобальною, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
А 90-100 балів ВІДМІННО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності. Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання. Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення. Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.	ВИСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні. Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь. Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій. Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.	
С 75-79 балів ДОБРЕ	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях. Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком. Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо. Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.	ДОСТАТНИЙ

Оцінка за шкалами ЄКТС, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
D 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувача є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
E 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
F _x 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНИЙ
F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ТА САМОСТІЙНА РОБОТА																Підсумковий контроль (залік)	ІНДЗ ¹	Загальна кількість балів		
РОЗДІЛ 1								РОЗДІЛ 2												
Т1		Т2		Т3		Т4		Контрольна робота	Т5		Т6		Т7		Т8		Контрольна робота			
ПР	СР.	ПР	СР.	ПР	СР.	ПР	СР		ПР	СР.	ПР	СР.	ПР	СР.	ПР	СР.				
4	3	4	3	4	3	4	3	5	5	3	5	3	5	3	5	3	5	20	10	100

¹ІНДЗ – індивідуальне науково-дослідне завдання

Шкала оцінювання: стобалова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за розширеною шкалою
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за розширеною шкалою
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОБОВ'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИМІТКА:

1. На підсумковий (семестровий) контроль (залік) – рішенням кафедри відводиться 20 балів ЄКТС.
2. Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується у формах: усного і письмового опитування, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій тощо, проведення контрольних робіт, колоквіумів на ін. Поточний контроль самостійної роботи здійснюється за усіма темами. Форми здійснення поточного контролю та кількість балів за кожну форму визначаються та затверджуються на засіданні кафедри.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Економічна теорія: навч. посібник. Укл.: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. – Чернівці: Чернівець. нац. унів-т., 2021. – 200 с.
2. Ревак І. О., Кіржецький Ю. І., Кіржецька М. С., Мельник С. І. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. – Львів: Львівський держ. Ун-т внут. справ, 2019. – С. 5-18.
3. Перехідна економіка: підручник / В.М. Геєць, Є.Г. Панченко, Е.М. Ліанова та ін.; за ред. В. М. Гейця. – К.: Вища школа, 2018. – 590 с.
4. Callaghan, C. (2025). A General Theory of Growth, Employment, and Technological Change: Experiential Matrix Theory and the Transition from GDP to Humanist Experiential Growth in the Age of Artificial Intelligence. arXiv preprint. URL: <https://arxiv.org/abs/2505.19045>
5. Spring-Ragain, H. (2025). Adaptation of quantum models to economic growth theories. arXiv preprint. URL: <https://arxiv.org/abs/2504.20066>
6. Gondauri, D. (2025). The Impact of Socio-Economic Challenges and Technological Progress on Economic Inequality: An Estimation with the Perelman Model and Ricci Flow Methods. arXiv preprint. URL: <https://arxiv.org/abs/2501.00800>

Додаткова

1. Yang, K., & Zhai, C. (2025). Ten Principles of AI Agent Economics. arXiv preprint. URL: <https://arxiv.org/abs/2505.20273>

2. Jumayeva, Z. B. (2025). A New Theory of Economic Growth: An Evolutionary Approach. International Journal of Artificial Intelligence. URL: <https://www.academicpublishers.org/journals/index.php/ijai/article/view/2908>
3. Lin, R. (2025). Research on the Economic Growth Models and Their Mathematical Principles. Theoretical and Natural Science, Vol. 109. URL: <https://www.ewadirect.com/proceedings/tns/article/view/23430>
4. Hasan, M., Haque, M., Hossain, M., et al. (2025). Revealing major macroeconomic growth factors for an emerging economy: evidence from half-century of economic resilience. Discover Sustainability, 6, 589. DOI: 10.1007/s43621-025-01422-3
5. Influential Theories of Economics in Shaping Sustainable Development Concepts. (2025). Administrative Sciences, 15(1), Article 6. DOI: 10.3390/admsci15010006
6. Kuang, P., Tang, L., Zhang, R., et al. (2025). Are survey stock price forecasts anchored by fundamental forecasts? A long-run perspective. Economic Theory, 79, 657–685. DOI: 10.1007/s00199-024-01597-2
7. Gechev, V. (2025). Economic Policy Instruments for Innovative Growth in the European Union – The Case of AI. ECONOMICS, 13(3), 397–407. DOI: 10.2478/eoik-2025-0071

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Comparative advantage URL: http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Comparative_advantage.html
2. Fortune Global 500 List URL: http://fortune.com/global500/visualizations/?iid=recirc_g500landing-zone1
3. New protectionism URL: http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/New_protectionism.html
4. OECD. URL: <https://data.oecd.org/>
5. The atlas of economic complexity. URL: <http://atlas.cid.harvard.edu/>, <http://atlas.media.mit.edu/>
6. The Corruption Perceptions Index. URL: <https://www.transparency.org/research/cpi/overview>
7. The Global Innovation Index. URL: <https://www.globalinnovationindex.org>
8. The Logistics Performance Index. URL: <https://lpi.worldbank.org/>
9. The observatory of economic complexity. URL: atlas.media.mit.edu/
10. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/>
11. UNCTAD. URL: <http://unctad.org/en/Pages/themes.aspx>
12. UNdata. URL: <http://data.un.org/Default.aspx>

13. UNESCO. URL: <http://uis.unesco.org/en/home#slideoutmenu>
14. UNIDO. URL: <http://www.unido.org>
15. United Nations. URL: <http://www.un.org/index.html>
16. Why do countries trade? URL: http://www.economicsonline.co.uk/Global_economics/Why_do_countries_trade.html
17. Індекс глобалізації (KOF Globalization Index). URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>
18. Індекс глобальної конкурентоспроможності. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness>
19. Індекс легкості ведення бізнесу. URL: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business>
20. Індекс людського розвитку. URL: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-index-hdi>
21. Рейтинг бюджетної прозорості. URL: <http://survey.internationalbudget.org/#rankings>,
<http://www.internationalbudget.org/opening-budgets/open-budget-initiative/open-budget-survey/open-budget-survey-data-explorer/>
22. Рейтинг інвестиційної привабливості. URL: <https://www.bdo-ibc.com/index/global-comparison/overall-index/>
23. Рейтинг недієздатності (вразливості) держави. URL: <http://fundforpeace.org/fsi/>
24. Світова організація торгівлі (WTO). URL: <https://www.wto.org>
25. Світовий банк URL: <http://www.worldbank.org/country>
26. Офіційний портал Верховної ради <http://rada.gov.ua/>
27. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/ua>
28. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
29. Організація Об'єднаних Націй ООН <http://www.un.org/>
30. Всесвітній банк <http://www.worldbank.org/>
31. Сайт Міжнародної Торгівельної організації <http://www.wto.org/>
32. Організація Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР) <http://www.oecd.org/>
33. Європейський союз <http://europa.eu/>
34. Міжнародний валютний фонд <http://www.imf.org>
35. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.or>